

Studieplan

Menighetspedagogikk

2012/13

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING

Menighetspedagogikk I og II

Studieplan for to halvårsheter

Navn	<i>Menighetspedagogikk</i>
Engelsk navn	<i>Religious education in a church context</i>
Studiepoeng	<i>30 +30</i>
Heltid / deltid	<i>Deltid</i>
Type studium	<i>Årsenhet, fordelt på to halvårsheter</i>
Antall semester	<i>4</i>
Startsemester	<i>Høst</i>
Kostnader	<i>Kr 1.358 pr. semester. I tillegg kommer semesteravgift til Studentsamskipnaden.</i>
Opptak	<i>Lokalt opptak.</i>
Faglig kontaktperson	<i>Sturla Sagberg, Asbjørn Hirsch</i>
Gjelder for studentkull	<i>2011-2013</i>

Godkjenning av studieplanen

Godkjent av styret for DMMH 17. februar 2011.

Del 1: Generelt

Kort om studiet: Behov og målgruppe

Utdanningen retter seg primært mot et behov innenfor kristen trosopplæring for ansatte som kan forene kompetanse innenfor kristendomskunnskap/religionspedagogikk (menighetspedagogikk) med annen relevant kompetanse. Særlig aktuell basiskompetanse er lærer- og førskolelærerutdanning. Utdanningen vil også være aktuell tilleggsutdanning for lærere og førskolelærere i skole og barnehage.

Studiet baserer seg på en kjerne av religionspedagogikk med tilleggsemner. Undervisningen er flerfaglig (pedagogikk, norsk, drama, musikk, teologi).

Opptakskrav

For opptak kreves generell studiekompetanse. Aktuell forkunnskap er høgskoleutdanning med pedagogikk og kristendomsfaglige eller religionsfaglige emner i fagkretsen, eller tilsvarende kompetanse (f. eks. bibelskole eller dokumentert realkompetanse).

Det tas opp studenter til en halvårshet for hvert studieår. Studenter som er tatt opp og ønsker å fortsette på halvårsheten som tilbys det påfølgende året, har rett til å gå videre til andre halvårshet hvis studiet tilbys og det er nok søkere. Studentene må da gi melding om dette til studieadministrasjonen ved utløpet av første studieår.

Ekskursjoner

Det vil være aktuelt med ekskursjoner. Kostnader til ekskursjon kommer i tillegg til studieavgift. Ekskursjon vil ikke være obligatorisk.

Videre studier

Studiet tilbys som årshet på bachelornivå. Studiet kan søkes innpasset i andre studier på følgende vis:

A. Årsheten kan innpasses i et bachelorstudium. Aktuelle institusjoner er Norsk Lærerakademi og Menighetsfakultetet. Det er opp til hver institusjon å vurdere innpassing.

B. Man kan gå videre til et mastergradsstudium når bachelorgraden til sammen gir minst 80 studiepoeng med emner innenfor fagområdet for mastergrad, eller minst 120 studiepoeng integrert yrkesrettet utdanning innenfor et slikt fagområde. Årsheten i menighetspedagogikk vil kvalifisere for opptak til mastergradsstudium i f. eks. kristendomskunnskap eller kirkelig undervisning når bachelorstudiet som helhet har 20 studiepoeng i tillegg innenfor fagområdet for mastergraden.

Yrkesmuligheter

Studiet kvalifiserer for arbeid som menighetspedagog eller annen tilsvarende stilling innenfor kirke og trossamfunn, i samsvar med gjeldende krav til stillingen ”menighetspedagog” fra Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon (KA). Disse omfatter høgskoleutdanning med minimum 30 studiepoeng kristendom/teologi og minimum 30 studiepoeng pedagogikk. Enkeltmoduler kan imidlertid kombineres med annen utdanning med tanke på andre stillinger i kristent barne- og ungdomsarbeid, eller som påbygning for andre stillingskategorier.

Andre opplysninger

Studiet utvikles i kontakt med Nidaros bispekontor. Dette er i samsvar med Den norske kirkes plan for trosopplæring som vil overføre større deler av trosopplæringsprogrammets ledelse til bispedømmenivå. Samarbeidet gjelder både emnevalg og praksisplasser. Samarbeid med andre kirkesamfunn er like aktuelt, avhengig av studenters tilknytning. Studiet vil vektlegge en økumenisk åpen tilnærming.

DEL 2: Innhold, organisering og vurdering

Innledning

Trosopplæringsreformen har ført til en lang rekke med stillinger innenfor menighetene der det etterspørres en bred faglig kompetanse innenfor pedagogiske og estetiske emner kombinert med god kunnskap om og kjennskap til kristen tro og tradisjon. Kateketer i kirken har en utdanning som krever flere studiepoeng innenfor teologiske fag enn det som forutsettes i dette studiet. Andre ansatte kan ha teologisk eller religionsfaglig utdanning på lavere nivå kombinert med en større bredde av fagutdanning. Studiet retter seg mot den sistnevnte gruppen.

Pedagogisk arbeid med kristen tro forutsetter kjennskap til pedagogikk som lære om danning og læring generelt og som religionspedagogikk der det foreligger et bestemt lærestoff: Bibelens budskap om Jesus og virkningshistorien i kirken. I den senere tid har pedagogisk arbeid med kristen trostradisjon i økende grad måttet forholde seg til en sekularisert kultur, samtidig som spørsmålene etter mening er like sterke som før og samfunnet er blitt flerkulturelt. Det er viktig å se religionspedagogikk i norsk kontekst i en større sammenheng.

Trosopplæring i Den norske kirke er strukturert i tre emneområder: *Livstolkning og livsmestring, kirkens tro og tradisjon, kristen tro i praksis*. Denne strukturen legger noen føringer for emnevalg i studiet.

Læringsutbytte

Studentene skal etter slutført studium kunne

- planlegge, gjennomføre og evaluere pedagogisk virksomhet i rammen av kristen trosopplæring
- forene kristendoms- og religionsfaglig kompetanse med pedagogisk og annen faglig kompetanse
- vise evne til samarbeid og lederskap

Studiemodell

MEPED I	MEPED-01 Religionspedagogikk i kirke, skole og barnehage	MEPED-02 Bibelen: Innhold, lesemåter og formidling	MEPED-03 Kirkeliv, trospraksis og danning
MEPED II	MEPED-04 Religionsdidaktikk i trosopplæringsreformen	MEPED-05 Kristen tro og trostradisjon	MEPED-06 Etikk, livstolkning og spiritualitet

Organisering og vurdering

Studiet organiseres som to halvårsenheter, med emner på 10 studiepoeng. En full årsenhet (to halvårsenheter) omfatter seks emner, og tilbys som deltidsstudium over to år. Første halvårsenhet

består av emnene MEPED-01, -02 og -03. Andre halvårsethet består av emnene MEPED-04, -05 og -06.

Studiet er samlingsbasert og nettstøttet. Undervisningen legges til torsdag (ettermiddag) og fredag, med tre ukessamlinger for hvert emne. Det er utarbeidet egen årsplan. Veiledning gis både på ukessamlingene og via nett (DMMH anvender plattformen *It's Learning*).

Det forutsettes at studentene kan knytte studiet til praksis på eget hjemsted.

Detaljer om undervisningen beskrives under hver emnemodul.

Hvert emne vurderes på grunnlag av en eksamen tilpasset studiets innhold, slik det fremgår av tabellene. Det gis mer detaljerte retningslinjer i en presiseringsinstruks for hvert emne. Etter gjeldende regler ved DMMH dokumenteres studiet med karakterutskrift og ikke vitnemål. Det betyr at dersom en student ikke gjennomfører alle emnene, vil han eller hun likevel få karakterutskrift fra gjennomførte emner

Pensum

Det utarbeides pensumlistene til hvert emne. Det tas forbehold for mindre endringer i pensumlistene. Noe av pensum vil bli samlet i kompendier.

Del 3: Emnene

MEPED-01 Religionspedagogikk i kirke, skole og barnehage (10 sp)

Emnet tar utgangspunkt i foreliggende planer for trosopplæring, og gir en innføring i pedagogisk grunntenkning som kommer til uttrykk i dem. Det gis videre en innføring i lovverk, tradisjoner og arbeidsmåter i samarbeid mellom skole, barnehage og kirke. Emnet omfatter undervisning om estetikk i religionspedagogisk arbeid.

Læringsutbytte: Studentene skal kunne

- gjøre rede for pedagogiske grunnbegreper, hovedtanker og barndomsforståelse som berører trosopplæringsplanene
- gjøre rede for lover og regelverk som angår samarbeidet mellom kirken og skole/barnehage
- vurdere den pedagogiske tenkningen i planer for trosopplæring sammenlignet med ramme- og læreplaner for skole og barnehage
- gjøre rede for ulike forståelser av religionspedagogikk
- sammenligne vilkår for religionspedagogikk i Norge og noen andre land
- ha kjennskap til estetiske arbeidsformer i trosopplæring

Emnekode	<i>MEPED-01</i>
Navn hovedemne	<i>Religionspedagogikk i kirke, skole og barnehage</i>

Engelsk navn	<i>Religious education in church, school and preschool</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2011</i>
Emneansvarlig	<i>Asbjørn Hirsch</i>

Arbeidskrav

Minst 70% deltaking på undervisningssamlinger

Eksamen

Emnekode	<i>MEPED-01</i>
Navn emne	<i>Religionspedagogikk i kirke, skole og barnehage</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Prosentandel av karakter	<i>100%</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2011</i>
Eksamensform	<i>Hjemmeeksamen</i>
Varighet eksamen	
Sensur	<i>Intern sensur</i>
Karakteruttrykk	<i>Bokstavkarakter A-F</i>

Arbeidsform: Teoretisk innføring av grunnleggende pedagogisk tenkning, drøfting av fremlagte tekster om pedagogikk i trosopplæringen.

MEPED-02 Bibelen: Innhold, lesemåter og formidling (10 sp)

Emnet legger vekt på generell bibelkunnskap, innføring i ulike måter å studere Bibelen på, inkludert barneteologisk tilnærming, samt praktisk-didaktisk arbeid med bibeltekster.

Læringsutbytte: Studentene skal kunne

- gjøre rede for hovedinnholdet i Bibelen som helhet
- drøfte lesemåter og tolkninger av enkelttekster

- begrunne og gjennomføre didaktisk arbeid med bibeltekster

Emnekode	<i>MEPED-02</i>
Navn hovedemne	<i>Bibelen: Innhold, lese måter og formidling</i>
Engelsk navn	<i>The Bible: Contents, interpretation and teaching</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2011 - vår 2012</i>
Emneansvarlig	<i>Sturla Sagberg</i>

Arbeidskrav

Minst 70% deltaking på undervisningssamlinger

Eksamen

Emnekode	<i>MEPED-02</i>
Navn emne	<i>Bibelen: Innhold, lese måter og formidling</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Prosentandel av karakter	<i>100%</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2011 – vår 2012</i>
Eksamensform	<i>Praksisrelatert prosjektarbeid</i>
Varighet eksamen	
Sensur	<i>Intern sensur</i>
Karakteruttrykk	<i>Bokstavkarakter A-F</i>

Arbeidsform: Forelesninger, hermeneutiske og didaktiske øvelser (tekstverksted), praksisrelatert prosjektarbeid

MEPED-03 Kirkeliv, trospraksis og danning (10 sp)

Studiet gir en innføring i kristen trospraksis (grunnleggende kirkehistorie og økumenikk, gudstjenesteliv og tilbedelsesformer, aktuelle arbeidsformer), og i kristendommens funksjon i samfunnets dannelsesoppgave.

Læringsutbytte: Studentene skal kunne

- gjøre rede for hovedlinjer i kirkens historie, inkludert lekmannsbevegelser og økumenikk
- ha kjennskap til noen grunnleggende religionssosiologiske sider ved religiøst liv i Norge
- vise kjennskap til hovedtanker i norske danningstradisjoner
- ha kjennskap til og anvende multimodale uttrykk i arbeid med trosopplæring

Emnekode	<i>MEPED-03</i>
Navn hovedemne	<i>Kirkeliv, trospraksis og danning</i>
Engelsk navn	<i>Church life, faith practice and formation</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Undervisningsperiode	<i>Vår 2012</i>
Emneansvarlig	<i>Sturla Sagberg</i>

Arbeidskrav

Minst 70% deltaking på undervisningssamlinger

Eksamen

Emnekode	<i>MEPED-03</i>
Navn emne	<i>Kirkeliv, trospraksis og danning</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Prosentandel av karakter	<i>100%</i>
Undervisningsperiode	<i>Vår 2012</i>
Eksamensform	<i>Hjemmeeksamen</i>
Varighet eksamen	
Sensur	<i>Intern sensur</i>
Karakteruttrykk	<i>Bokstavkarakter A-F</i>

Arbeidsform: Forelesninger, seminar og øvelser.

MEPED-04 Religionsdidaktikk i trosopplæringsreformen (10 sp)

Emnet gir en innføring i grunnleggende religionsdidaktikk. Det tas utgangspunkt i evalueringen av trosopplæringsreformen og den religionsdidaktiske forskningen som har fulgt denne reformen. Religionsdidaktikk i trosopplæring vurderes også i samfunnsperspektiv. Emnet omfatter seminar om aksjonslæring og prosjektarbeid.

Læringsutbytte: Studentene skal kunne

- vise innsikt i religionsdidaktisk grunntenkning
- gjøre rede for og drøfte didaktiske grunntanker i trosopplæringsreformen
- vise kjennskap til og anvende didaktisk teori om bruk av artefakter
- vurdere didaktiske og teologiske sider ved aktuelle trosopplæringsprogram
- anvende flere faglige tilnærminger til religionsdidaktikk
- gjøre rede for synspunkter på estetiske prosesser i barns læring
- planlegge, gjennomføre og vurdere valgte trosopplæringstiltak med bruk av estetiske arbeidsmåter

Emnekode	<i>MEPED-04</i>
Navn hovedemne	<i>Religionsdidaktikk i trosopplæringsreformen</i>
Engelsk navn	<i>Didactics of religion in the faith education reform</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2012</i>
Emneansvarlig	<i>Asbjørn Hirsch</i>

Arbeidskrav

Minst 70% deltaking på undervisningssamlinger

Eksamen

Emnekode	<i>MEPED-04</i>
Navn emne	<i>Religionsdidaktikk i trosopplæringsreformen</i>
Studiepoeng	<i>10</i>

Prosentandel av karakter	<i>100%</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2012</i>
Eksamensform	<i>Praksisrapport med refleksjon</i>
Varighet eksamen	
Sensur	<i>Intern sensur</i>
Karakteruttrykk	<i>Bokstavkarakter A-F</i>

Arbeidsform: Forelesninger, verksted med bruk av artefakter, prosjekt i praksis, innføring i aksjonslæring

MEPED-05 Kristen tro og trostradisjon (10 sp)

Emnet omfatter grunnleggende troslæremner. Det tas utgangspunkt i en luthersk tradisjon, men emnet omfatter også konfesjonskunnskap og religionsteologi.

Læringsutbytte: Studentene skal kunne

- gjøre rede for hva som menes med luthersk trostradisjon
- vurdere denne i forhold til andre kristne trostradisjoner
- arbeide med spørsmål om tro, identitet og sannhet i en kontekst preget av religiøst mangfold

Emnekode	<i>MEPED-05</i>
Navn hovedemne	<i>Kristen tro og tradisjon</i>
Engelsk navn	<i>Christian doctrine and traditions of faith</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2012 - vår 2013</i>
Emneansvarlig	<i>Asbjørn Hirsch</i>

Arbeidskrav

Minst 70% deltaking på undervisningssamlinger

Eksamen

Emnekode	<i>MEPED-05</i>
Navn emne	<i>Kristen tro og tradisjon</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Prosentandel av karakter	<i>100%</i>
Undervisningsperiode	<i>Høst 2012 - vår 2013</i>
Eksamensform	<i>Prosjektoppgave</i>
Varighet eksamen	
Sensur	<i>Intern sensur</i>
Karakteruttrykk	<i>Bokstavkarakter A-F</i>

Arbeidsform: Forelesninger, prosjektoppgave

MEPED-06 Etikk, livstolkning og spiritualitet (10 sp)

Studiet gir en innføring i senere tids forskning omkring barns spiritualitet og religiøs identitetsdanning i et sekularisert samfunn, og i etiske spørsmål som er særlig knyttet til trosopplæring. Videre rettes fokus mot forholdet mellom teater, drama og kirke i trosopplæringskontekst.

Læringsutbytte: Studentene skal kunne

- arbeide med etiske spørsmål i lys av kristen tro
- vurdere arbeidsformer i trosopplæring i performativt perspektiv
- drøfte betydningen av spiritualitet i kirkens religionspedagogiske arbeid

Emnekode	<i>MEPED-06</i>
Navn hovedemne	<i>Etikk, livstolkning og spiritualitet</i>
Engelsk navn	<i>Ethics, life interpretation and spirituality</i>
Studiepoeng	<i>10</i>
Undervisningsperiode	<i>Vår 2013</i>
Emneansvarlig	<i>Asbjørn Hirsch</i>

Arbeidskrav

Minst 70% deltaking på undervisningssamlinger

Eksamen

Emnekode	MEPED-06
Navn emne	<i>Etikk, livstolkning og spiritualitet</i>
Studiepoeng	10
Prosentandel av karakter	100%
Undervisningsperiode	Vår 2013
Eksamensform	Prosjektoppgave
Varighet eksamen	
Sensur	Ekstern
Karakteruttrykk	Bokstavkarakter A-F

Arbeidsform: Forelesninger, praksisrelatert prosjektarbeid

Del 4: Pensum

Pensum som har vært brukt ved tidligere avlagte eksamener i et fag eller emne kan ikke være pensum ved senere eksamener. Studentene må vurdere pensumslisten i forhold til tidligere avlagte eksamener og kontakte faglærerne for å få forslag til annen pensumslitteratur dersom de finner pensumlitteratur som er brukt ved tidligere avlagte eksamener.

Litteratur merket * blir samlet i kompendium

MEPED-01 Religionspedagogikk i kirke, skole og barnehage (10 sp)

Broström, S. & Vejleskov, H. (2009). *Didaktik i børnehaven, planer, prinsipper og praksis*. Fredrikshavn: Dafolo. (s. 43-76 og 87-114, 61 s.).

Kirkerådet i Den norske kirke (2010). *Gud gir – vi deler. Plan for trosopplæring i den norske kirke*. (s. 4-61, 57 s.). (kan lastes ned: www.kirken.no/storstavalt).

*Kuyk, E., Jensen, R., Lankshear, D., Manna, E. L., & Schreiner, P. (red.). (2007). *Religious Education in Europe. Situation and current trends in schools*. Oslo: IKO Publishing House. (s. 9-16, 8 s)

Lannem, T.S. & Stifoss-Hanssen, H. (red.) (2006). *Metode, mål og mening i Den norske kirkes trosopplæringsreform*. Trondheim: Tapir. (s. 29-96 og 147-165, 86 s.).

Larsson, R. (2009). *Samtal vid brunnar, introduksjon til religionspedagogikens teori och didaktik*. Lund: Arcus. (s.15-129, 114 s.).

*Leirvik, Oddbjørn. (1998). Religionspedagogikk, teologi og religionsvitenskap. *Norsk Teologisk Tidsskrift* 99, no. 1: (37-44, 7 s)

Ramsfjell, Astri. (2011). *Barnet i teksten. Leserolle og barndomskonstruksjoner i forkynnende fortellinger for barn*. Oslo: IKO-forlaget. (Kap. 1)

- Ruud, B.E. (2010). *Jeg vil også være med! Lekens betydning for barns trivsel og sosiale læring i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm. (s. 15-84, 69 s.).
- Røkenes, O.H. & Hanssen, P.-H. (2006). *Bære eller breste. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget. (s. 63-153, 90 s.).
- Sagberg, S. : Barn trenger håp: Rom og tid (foreløpig upublisert manus)
- Sagberg, S. (red.)(2008). *Barnet i trosopplæringen*. Oslo: IKO-forlaget. (s. 10-30 og 90-96, 26 s.).
- Stålsett, S. (2007). "Barna roper i helligdommen". I E. T. Johnsen (red.), *Barneteologi og kirkens ritualer. Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter* (s. 31-42, 11 s). Oslo: Det praktisk-teologiske seminar.
- Stålsett, S. J. (2004). Å lære seg å bli barn? Om barneteologi, dåp og trosopplæring. *Prismet*, 55(1), 4-13. (9 s)

MEPED-02 Bibelen: Innhold, lese måter og formidling (10 sp)

- Hvalvik, R., & Stordalen, T. (1999). *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap. (s. 19-48, 67-117, 138-154, 176-279, 385-443, 256 s.)
- Iversen, G. Y. (2007). *"Hej Far, ta' og helbred manden" børn som bibelfortolkere*. Århus: Aros Underviser. (s. 9-41, ev utdrag fra senere kapitler)
- Johnsen, E. T. (2008). Barneteologi møter trosopplæring til gjensidig kritisk dialog. I S. Sagberg (red.), *Barnet i trosopplæringen. Pedagogiske og teologiske refleksjoner over barneteologi, spiritualitet og livssyn*. Oslo: IKO-forlaget. (s. 10-33, 23 s.).
- Johnsen, E. T. (2010). Jesu lidelse, død og oppstandelse. En barneteologisk analyse av trosopplæring om påsken. *Prismet*, 61(1), 19-39 (20 s.).
- Larsen, A-M. (1997). Fortellinger og dramaforløp. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag (s. 7-59, 52 s.)
- Ramsfjell, A. (2011). *Barnet i teksten. Leserolle og barndomskonstruksjon i forkynnende fortellinger for barn*. Oslo: IKO-forlaget. (Kap. 2, 3, 5 og 6).
- Samset, H. (2010). *Bibelfortellerboka*. Oslo: Verbum (155 s.)
- Tillegglitteratur om bibeltekster i sang og musikk

MEPED-03: Kirkeliv, trospraksis og danning (10 sp)

- Botvar, P. K. og Schmidt, U. (red.) (2010). *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 11-131, 181-204, 143 s.)
- Elstad, H. (2005). *Nyere norsk kirkehistorie*. Bergen: Fagbokforlaget (104 s)
- Endsjø, D. Ø. og Lied, L. I. (2011). *Det folk vil ha. Religion og populærkultur*. Oslo: Universitetsforlaget (utvalgte avsnitt)
- Leirvik, O. (2007). *Religionspluralisme*. Oslo: Pax forlag. (s. 7-101, 94 s)

- *Løvland, A. og Repstad, P. (2010). Julekonsertenes teologi – henimot en mykere kristendom. I Repstad, P. (red., 2010). *Norsk bruksteologi i endring*. Trondheim: Tapir akademisk forlag (s. 279-294, 15 s)
- Løvlie, L. (2009). Dannelse og profesjon. I I. Bostad, T. A. Arnøy, O. E. Dørum, B. Hagtvedt, B. Rokne, A. Lindseth, L. Løvlie & R. Strand (red.), *Kunnskap og dannelse foran et nytt århundre. Innstilling fra dannelsesutvalget for høyere utdanning* (s. 42-58, 16 s). Oslo/Bergen/Bodø: Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bodø. (Kan lastes ned fra Internet)
- *Repstad, P. (2010). Brukseologi, sosial kontekst og endring. I Repstad, P. (red.). *Norsk bruksteologi i endring*. Trondheim: Tapir akademisk forlag, s. 9-32, 23 s)
- *Sagberg, S. (2010). Norske dannelsingsprosjekter og dannings som *education*. I: Rise, S. (red.): *Danningsperspektiver*. Trondheim: Tapir akademisk forlag (s. 203-222, 20 s).
- *Sandnes, K. O., Skarsaune, O., & Aasgaard, R. (red.). (2009). *Når jeg så skal ut i verden. Barn og tro i tidlig kristendom*. Trondheim: Tapir akademisk forlag (s. 237-254, 17 s).
- *Slagstad, R. (2003a). Dannelsens forvandlinger - et etterord. I R. Slagstad, O. Korsgaard & L. Løvlie (red.), *Dannelsens forvandlinger*. Oslo: Pax forlag (s. 373-378, 5 s).
- *Slagstad, R. (2003b). Folkedannelsens forvandlinger. I R. Slagstad, O. Korsgaard & L. Løvlie (red.), *Dannelsens forvandlinger*. Oslo: Pax Forlag (s. 72-88, 16 s).
- Salmer: Se egen litteraturoversikt.

MEPED-04 Religionsdidaktikk i trosopplæringsreformen (10 sp)

- Fennefoss, T. A. og Jansen, K. E. (2008). *Småbarnspedagogikk og praksisfortellinger. Pedagogisk dokumentasjon gjennom tolkning og analyse*. Bergen: Fagbokforlaget. (s. 5-40, 35 s)
- Hartman, S. og Torstenson-Ed, T. (2007). *Barns tanker om livet*. Stockholm: Natur och Kultur (kap. 1-4, s. 9-81, 72 s)
- Hauglin, O., Lorentzen, H., & Mogstad, S. D. (red.). (2008). *Kunnskap, opplevelse og tilhørighet. Evaluering av forsøksfasen i Den norske kirkes trosopplæringsreform*. Bergen: Fagbokforlaget. (s. 13-26, 73-142, 193-217, 106 s)
- Kloep, M. og Hendry, B. H. (2003) *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt forlag (s. 57-113. 56 s)
- Kolle, T., Larsen, A. S. og Ulla, B. (2010). *Pedagogisk dokumentasjon – inspirasjon til bevegelige praksiser* (s. 11-115, 104 s)
- *Leganger-Krogstad, H., & Mogstad, S. D. (2006). Trosopplæringsreformen under lupen. Evalueringperspektiv på forsøksfasen. *Prismet*, 57(2-3), 115-130. (15 s)
- Philips, D. C. og Solits, J. F. (2000). *Læring. Teorier og prinsipper for læring*. Oslo: Abstrakt forlag (s. 21-139, 118 s)
- Ramsfjell, Astri. (2011). *Barnet i teksten. Leserolle og barndomskonstruksjoner i forkynnende fortellinger for barn*. Oslo: IKO-forlaget. (Kap. 7, 43 s)
- Ruud, E. B. (2012). *Sosial fantasilek – kompetanse for livet*. Oslo: Cappelen/Damm (s. 11-98, 87 s)

Øystese, R. (2008). Gudsrikeleiken. I S. Sagberg (red.), *Barnet i trosopplæringen. Pedagogiske og teologiske refleksjoner over barneteologi, spiritualitet og livssyn* (s. 146-166, 20 s). Oslo: IKO-forlaget.

Tilleggs litteratur:

KIFO-rapporter (gjelder alle moduler, kan lastes ned fra www.kifo.no):

Schmidt, U. (2011). Evaluering av demokratireformen i Den norske kirke. KIFO Notat nr. 5/2011. Oslo: KIFO Stiftelsen Kirkeforskning.

Høeg, I. M. og Trysnes, I. (2012). Menighetenes samvirke med hjemmet. Evalueringsforskning på trosopplæringsreformen. KIFO Notat 1/2012. Oslo: KIFO Stiftelsen Kirkeforskning.

Fuglseth, K. og Haakedal, E. (2012). Samarbeid på tvers. Samarbeidet mellom den norske kyrkja og offentlege institusjonar innan utdanning og kultur. KIFO Notat 2/2012. Oslo: KIFO Stiftelsen Kirkeforskning.

MEPED-05 Kristen tro og tradisjon (10 sp)

Austad, T., Kvalbein, H. og Østnor, L. (2011). *Troens ABC. Kjernestoff i kristen trosopplæring*. Oslo: Luther forlag (s. 7-170, 237-257, 182 s).

Dokka, T. S. (2007). Trosopplæringas sakramentale forankring. I E. T. Johnsen (red.), *Barneteologi og kirkens ritualer. Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter* (s. 31-42, 11 s). Oslo: Det praktisk-teologiske seminar.

Johnsen, T. (2007). Jordens barn, solens barn, vindens barn. Kristen tro i et samisk landskap. Oslo: Verbum (s.140-155 pluss utvalgte avsnitt, ca 30 s).

Ramsfjell, Astri. (2011). *Barnet i teksten. Leserolle og barndomskonstruksjoner i forkynnende fortellinger for barn*. Oslo: IKO-forlaget. (Kap. 4 og 16, 42 s)

Sagberg, S. (2006). *Lærer og menneske. Å være ekte i møte med religiøs tro*. Oslo: Unipub (145-186, 41 s)

*Sagberg, S. (2003). Barns tro, "barnetro" og "voksentro". Om barns møte med konvensjoner for tro. I S. Sagberg og K. Steinsholt: *Barnet. Konstruksjoner av barn og barndom*. Oslo: Universitetsforlaget (s. 119-134, 14 s.).

Sødal, H. K. (red.). (2002). *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høyskoleforlaget (ca 200 s)

MEPED-06 Etikk, livstolkning og spiritualitet (10 sp)

Austad, T., Kvalbein, H. og Østnor, L. (2011). *Troens ABC. Kjernestoff i kristen trosopplæring*. Oslo: Luther forlag (s. 171-214, 258-266, 41 s).

*Bunge, M. J. 2004a. Historical Perspectives on Children in the Church: Resources for Spiritual Formation and a Theology of Childhood Today. In *Children's Spirituality. Christian Perspectives, Research, and Applications*, ed. Donald Ratcliff:42-53. Eugene, Oregon: Cascade Books. (9 s).

Champagne, E. (2008). Å leve og å dø: Et vindu mot (kristne) barns spiritualitet. I S. Sagberg (red.), *Barnet i trosopplæringen. Pedagogiske og teologiske refleksjoner over barneteologi, spiritualitet og livssyn* (s. 167-182). Oslo: IKO-forlaget (15 s)

- Fætten, S. A. (2012). Stillhet, meditasjon og bønn. I Sagberg, S. (red.) *Barn trenger håp*. Oslo: IKO-forlaget (s. 23-32, 9 s)
- *Hammer, A. S. (2005). Speilinger og refleksjoner. Performativt perspektiv på teater, kirke og ritualer. *Din: tidsskrift for religion og kultur*, nr. 3/4. (s. 61-76, 15 s.)
- Hartman, S. og Torstenson-Ed, T. (2007). Barns tanker om livet. Stockholm: Natur och Kultur (kap. 5-7, s. 82-192, 110 s).
- Hay, D. and Nye, R. (2006). *The Spirit of the Child. Revised Edition*. London: Jessica Kingsley Publishers. (s. 17-172, 155 s).
- Sagberg, S. (2012). Rom og tid. I Sagberg, S. (red.) *Barn trenger håp*. Oslo: IKO-forlaget (s. 15-22, 7 s).
- Sagberg, S. (2006). *Lærer og menneske. Å være ekte i møte med religiøs tro*. Oslo: Unipub (69-144, 75 s).
- *Sagberg, S. (2010). Livsmestring, livstolkning og spiritualitet – hva betyr valg av begrep for forståelsen av barns tro? *Prismet*, 61 (4), 219-230 (11 s).
- Syse, H. (2006). Veier til et godt liv. Filosofiske tanker om hverdagslivets etikk. Oslo: Aschehoug. (s. 7-188, 181 s).

Tillegglitteratur:

- *Hammer, A. S. (2012). Researching spiritual performance. *Performance and Spirituality*, 3, No 1. (s.32-56, 24 s)
- Hartman, S. (2008). Noen kan og noen kan ikke – er det slik? I S. Sagberg (red.), *Barnet i trosopplæringen. Pedagogiske og teologiske refleksjoner over barneteologi, spiritualitet og livssyn* (s. 146-166, 20 s). Oslo: IKO-forlaget.
- *Sagberg, S. (2008). Høymessens skript og barns spiritualitet. Upublisert foredrag. Oslo: TF, 17.-18. november 2008.
- Sagberg, S. (2008). Skjult eller synlig spiritualitet. I *Barnet i trosopplæringen. Pedagogiske og teologiske refleksjoner over barneteologi, spiritualitet og livssyn*, red. Sturla Sagberg:51-77. Oslo: IKO-forlaget. (26 s).